

Uttalsträning i klassrummet

Körövning och upprepning

Simultan Repetitiv Imitation (SRI):

- 1) Uttala en fras ett tiotal gånger så att inlärarna får höra den ordentligt
- 2) Läraren och inlärarna uttalar frasen tillsammans några tiotals gånger

Effekten blir då att inläraren hör inte bara sitt eget uttal, utan det uttal som är summan av körens, vilket oftast är bättre än den enskildes uttal. Inläraren får alltså en förbättrad och samtidig återkoppling, jämfört med om hen skulle ha övat individuellt. Viktigt är att ha ett stort antal repetitioner så att inläraren hinner ta till sig alla detaljer i uttalet, speciellt viktiga prosodiska detaljer såsom betoningens plats och det långa ljudet i betonad stavelse. Denna typ av imitation som det ju är frågan om övar dessutom upp hörperception och talmotorik. Att talorganen har producerat den aktuella ljudföljden (som kanske är ny för inläraren) med rätt prosodi ett stort antal gånger, spelar roll för hur lätt det blir att göra det igen i en annan kontext.

Diktamensövningar

Diktamensövningar syftar till att göra inläraren medveten om detaljer i uttalet och uttalets relation till skriften. Det är en övning i att höra, öva skillnaden mellan tal och skrift, samt att med sina grammatiska kunskaper fylla i det man kanske inte hör. I och med att man förväntas skriva vartenda ord som uttalas, och dessutom i rätt form, måste man lyssna noggrannare och dessutom koppla in sitt grammatiska kunnande för att fylla i sådant som inte hörs (men som en infödd lyssnare troligen är övertygad om att hen hör). Viktigt är att läraren använder ett naturligt talspråkligt uttal med vanligt förekommande reduktioner.

Prosodiundervisning

I träning av prosodin prioriteras betoning i satser och ord, och längd på rätt ljud i betonad stavelse. De fonetiska detaljerna uppfattas lättare om man övar på relativt korta ord och fraser när det är nytt material som introduceras, vilket det naturligtvis ofta måste vara då man inte kan (ska) vänta med att visa uttalet av nya ord.

1. Anpassa längden på sekvensen utifrån elevernas nivå; korta sekvenser för nybörjare
2. Upprepa det aktuella materialet (ord eller fras) många gånger: *Vi läser svenska.*
3. Uttala sekvensen långsammare, men med bibehållen naturlig betoning och kontrast mellan långa och korta stavelser!
4. Överdriv kraftigt de egenskaper du vill träna, t.ex. *förläng rätt ljud i betonad stavelse: Vi läser svennska*

Ett sätt att öka medvetenheten och att påminna om vikten av uttalet är att ställa ständiga frågor om ord och satser som förekommer på lektionerna: "Vilket/vilka ord är betonade i satsen?", "Vilken/vilka stavelser är betonad/e?", "Vilket ljud är långt i den betonade stavelsen?" Detta kan "skalas av" till att man helt enkelt (näja) lyssnar efter *långa ljud*, något som kan göras redan vid första lektionstillfället, med eller utan närvaro av skrivet material. Genom att ta upp detta redan från början gör man eleverna medvetna om vikten av de långa ljuden (=betoningarna).